

**EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN BEBEK BESLENMESİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ BELİRLENMESİ***
DETERMINATION OF MIDWIFERY STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS INFANT FEEDING
Ayla ERGİN**, Resmîye ÖZDİLEK***, Suzi ÖZDEMİR****

ÖZ

**Doç Dr. Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik
Bölümü, Kocaeli/Türkiye.

 0000-0002-2762-2403

***Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli
Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Ebelik Bölümü,
Kocaeli/Türkiye.

 0000-0002-4025-078X

****Arş Gör, Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik
Bölümü, Kocaeli/Türkiye.

 0000-0003-2437-9169

Yazışma Adresi:

Ayla ERGİN
e-posta: ayla.ergin@gmail.com

Gönderim Tarihi: 26 Haziran 2020
Kabul Tarihi : 20 Aralık 2020

*Bu çalışma 30 Eylül-3 Ekim 2019 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirilen "1. Uluslararası Emzirme Gerçeği Kongresi"nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Amaç: Çalışmamızda ebelik bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin bebek beslenmesine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlandı.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı bir araştırma olup, 30 Nisan / 30 Temmuz 2019 tarihleri arasında yürütüldü. Araştırma evrenini yedi devlet üniversitesinin üçüncü ve dördüncü sınıfında öğrenim gören 1008 ebelik öğrencisi oluşturdu. Örneklem seçimine gidilmeyip araştırmaya katılmaya gönüllü öğrenciler alındı. Çalışma 929 öğrenci ile tamamlandı. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu ve Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği ile toplandı. Araştırma verileri SPSS 21.0 programı ile analiz edildi.

Bulgular: Katılımcıların %52,2'si ebelik 3. sınıf, %47,8'i ise 4. sınıf ebelik öğrencileri olup %56,5'i emzirme konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını belirledi. Katılımcıların IOWA Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği puan ortalamasının orta düzeyde 68,16±6,42 ve Cronbach alfa katsayısının ise 0,71 olduğu belirlendi. Ölçek puan ortalaması ile katılımcıların öğrenim gördüğü sınıf, emzirme ile ilgili ders alma ve emzirmeye ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olma konusunda kendilerini değerlendirmeleri gibi değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlılık belirlenmedi ($p>0.05$).

Sonuç: Ülkemizde ebelik öğrencilerinin emzirme tutumlarının orta düzeyde ve Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği'nin ebe öğrenciler için de geçerli, güvenilir bir değerlendirme aracı olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Emzirme; tutum; ebelik; öğrenci

ABSTRACT

Objective: In our study, it was aimed to determine the attitudes of midwifery students of 3rd and 4th grade students towards infant feeding.

Methods: The research is a descriptive study and was conducted between April 30 /July 30, 2019. The population of the study consisted of 1008 midwifery students studying in the third and fourth grade where according to the results of the 2018 Higher Education Institutions Exam which most preferred with the university where the researchers are located and the sample consisted of 929 midwifery students voluntarily accepted to participate in the study. The data were collected using a questionnaire prepared by the researchers and the IOWA Infant Feeding Attitude Scale. The research data were analyzed with SPSS 21.0 program.

Results: 52.2% of the participants are midwifery 3rd, 47.8% are 4th grade midwifery students, 69.5% stated that they chose the midwifery profession voluntarily, 56.5% had sufficient knowledge about breastfeeding and 63% stated that they encountered women who were breastfeeding in public areas. It was determined that the mean score of the participants' IOWA Infant Feeding Attitude Scale was 68.16±6.42 and the Cronbach alpha coefficient was 0.71. No statistical significance was determined between the scale mean score and other variables ($p<0.05$).

Conclusion: It has been determined that breastfeeding attitudes of midwifery students are moderate in our country and the Iowa Infant Feeding Attitude Scale in our country is a valid and reliable assessment tool for midwives and it can be used safely in research and clinical applications.

Keywords: Breastfeeding; attitude; midwifery; student

Atf için (How to cite): **Ergin A, Özdişek R, Özdemir S.** Ebelik Öğrencilerinin Bebek Beslenmesine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi.. Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi 2020;3(3):166-177.

GİRİŞ

Emzirme, anne ve yenidoğan ilişkisinin en güzel ve özel bölümü olup, yenidoğanın yaşamının ilk yıllarındaki uygun beslenmesi, sağlıklı büyüme ve gelişmesi için çok önemlidir (PAHO and WHO 2013; Gangwal et al. 2019). Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF), tüm bebeklerin yaşamlarının ilk altı ayı boyunca sadece anne sütü ile beslenmelerini ve ek gıdalar ile birlikte en az iki yıl daha anne sütü almaya devam etmelerini önermektedir (WHO 2003). Anne sütüyle beslenen bebeklerde solunum yolu enfeksiyonları, orta kulak iltihabı, ani bebek ölümü sendromu, gastrointestinal sistem enfeksiyonları, nekrotizan enterokolit, alerjik hastalıklar, obezite ve diyabet gibi hastalıkların görülme sıklığı azalmaktadır (American Academy of Pediatrics 2012; Becker et al. 2016; Harding et al. 2017; Toscano et al. 2017; Victora et al. 2016).

Mayıs 2012'de 65. Dünya Sağlık Asamblesi (WHA) altı küresel hedef içeren anne, bebek ve küçük çocuk beslenmesi üzerine kapsamlı uygulama planını onaylamıştır. Bu planlar arasında ilk altı ay sadece anne sütü ile emzirme oranlarının artırılmasını hedeflenmiş olup, DSÖ ve UNICEF önderliğinde Küresel Emzirme Kolektifi kurulmuştur. Küresel olarak, 2016 yılında 0-6 aylık bebeklerin %40'ı sadece anne sütüyle beslenmiş (WHO and UNICEF 2019), 2019 yılında yayınlanan rapora göre ise bu oran %41'ye yükselmiştir (Global Breastfeeding Collective 2019). Aynı raporda bebeklerin doğumdan sonra ilk bir saat içinde emzirilme oranının %43, iki yaşına kadar emzirilen çocukların oranının ise %45 olduğu ve bu oranların hedeflenen oranın oldukça altında kaldığı belirlenmiştir (Global Breastfeeding Collective 2019). 2016 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde doğan bebeklerin %83.8'i hiç emzirilmemiş, %57.3'ü ilk altı ay emzirilmiş ve %36.2'si yaşamın ilk 12 ayında emzirilmiştir (Centers for Disease Control and Prevention 2020).

Genel olarak emzirme Türkiye'de yaygın olmasına rağmen, bebeklerin ilk altı ay sadece anne sütü ile beslenme oranları Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA)-2018 raporunda %41 olarak görülmektedir. Doğumdan sonraki ilk saat içinde emzirme oranı %71.3, ilk gün emzirme oranı ise %85.6'dır. Bebeklerin %12'si altıncı aydan önce ek gıda almaya başlamakta olup, formül mama kullanımı ve biberonla beslenme yaygın bir biçimde tercih edilmektedir. İlk dört

ay içinde bebeğe sadece anne sütü verme eğiliminin az olduğu tespit edilen raporda iki yaşına kadar emzirilen çocuk oranının %34 olarak bildirilmiştir (TNSA 2018). Bu durumda sadece anne sütüyle beslenmenin önerildiği gibi yaygın olarak uygulanmadığı görülmektedir (Özilice ve Günay 2018).

Dünya Sağlık Örgütü emzirmenin korunması, yaygınlaştırılması ve desteklenmesi için "Bebek Dostu Hastane" girişimini başlatmış, bu doğrultuda 1989 yılında doğum ve yenidoğan hizmeti veren hastaneleri kapsayan "Başarılı Emzirme İçin 10 Adım İlkeleri"ni yayınlamıştır (UNICEF and WHO 2018). Ülkemizde Sağlık Bakanlığı tarafından bu ilkelere bir adım daha eklenmiş ve oluşturulan "Başarılı Emzirmede 11 Adım" kriterleri tüm sağlık kurumlarında yaygınlaştırılmıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı 2017). Bu ilkeler, insan sütü ile ilgili bilgileri, yararları, engelleyici ve kolaylaştırıcı faktörleri ve emzirmenin önemini değerlendirme anlayışını içermektedir (WHO 2018). Sağlık Bakanlığı'nın 2015 yılında yayınlanan Emzirme Danışmanlığı El Kitabı'nda da tüm sağlık profesyonellerinin bu konuda hem bilgi hem de beceri dâhil olmak üzere eğitim alması gerektiği belirtilmekle birlikte kadınların ve ailenin emzirme konusunda desteklenmesi önerilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı 2015). Bu doğrultuda Türkiye'de ebelik lisans öğrencilerine eğitimleri sırasında Ebelikte Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (EUÇEP) kapsamında anne sütü ve emzirme ile ilgili eğitim verilmektedir (EUÇEP 2016). Ancak dünyada ve ülkemizde birçok hastanenin Bebek Dostu Hastane olmasına ve ebelik öğrencilerine öğrenimleri sırasında verilen anne sütü ve emzirme ile ilgili eğitime karşın, bebeklerin ilk altı ay sadece anne sütü alma ve toplam emzirilme süreleri halen istendik düzeyde değildir (TNSA 2018; UNICEF and WHO 2017).

Emzirme, ana-çocuk sağlığı yararlarının ötesinde, küresel olarak sürdürülebilir kalkınma ve refah için de önemli bir bileşendir. Ayrıca emzirmenin artırılması ile ana-çocuk sağlığı açısından mortalite ve morbiditede, çevre kirliliğinde ve ekonomik yükte azalma, zekâ düzeyinde artma sağlanabilir (Özilice ve Günay 2018). Emzirme oranlarının düşmesinin pek çok bireysel ve kültürel nedenleri bulunmaktadır. Bu faktörler; kadının eğitimi, çalışma durumu, sosyo-kültürel özellikleri, beden imajına ilişkin kaygıları, psikolojik durumu, doğum şekli, doğumda uygulanan müdahaleler, annenin emzirmeye karar vermesi, ailenin istekli olması,

sosyal destek, eş desteği, annenin motivasyonu ve sağlık profesyonellerinden alınan destek gibi bireysel, sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerdir (Karaçam ve Sağlık 2018; Rollins et al. 2016). Özellikle gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde kadınlara ebeler ve hemşireler tarafından verilen emzirme danışmanlığı, ailelerin emzirme kararlarını etkileyebileceğinden oldukça önemlidir (McFadden et al. 2017).

Tüm sağlık profesyonelleri ile birlikte özellikle ebeler ve ebelik öğrencileri emziren kadınlara yeterli desteği sağlamak için kanıt dayalı emzirme danışmanlığı için güçlü bir eğitim temeline ihtiyaç duymaktadır (McIntyre and Fraser 2018). Ayrıca literatürde öğrencilerin emzirmeye karşı tutumlarının olumlu olmasının, annelerin öz yeterliliğini ve emzirme davranışını sürdürmelerinde etkin olduğunu vurgulayan araştırmalar mevcuttur (Vandewark 2014; Yang et al. 2018).

Yapılan çalışmalar arasında en sık kullanılan ölçeklerden biri, “*Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği-IBBTÖ*” (Iowa Infant Feeding Attitude Scale-IIFAS)’dir. De La Mora ve ark. (1999) tarafından geliştirilen IBBTÖ emzirmeye karşı kadınların tutumlarını değerlendirmek ve bebek besleme yönteminin seçimi yanı sıra emzirme süresini tahmin etmek için tasarlanmıştır. De La Mora ve ark. (1999) tarafından lohusalar üzerine geliştirilen ölçek, üç çalışmada test edilmiş olup ilk iki çalışmada Cronbach alfa katsayısı 0.86, üçüncü çalışmada ise 0.68 olarak bulunmuştur (De La Mora et al. 1999).

Ülkemizde IBBTÖ ile lohusalara ilişkin geçerlik ve güvenilirliği yapılmış olup, ebe ve hemşire öğrencilerinin emzirme ile ilgili bilgi ve tutumlarını değerlendirmek için uygun bir değerlendirme aracı mevcut değildir. Bu nedenle adı geçen ölçek ile ebelik öğrencilerin bebek beslenmesi tutumlarının belirlenmesi son derece önemlidir. Bu çalışma ile ebelik öğrencileri ve sağlık profesyonelleri için hazırlanan eğitim içeriklerinin planlanmasına ve ülkemizdeki emzirme oranlarının artışına olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızda ebelik bölümü 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinin bebek beslenmesine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma tanımlayıcı türde bir çalışmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman: Araştırma, 30 Nisan-30 Temmuz 2019 tarihleri arasında yürütüldü.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: 2018 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) sonuçlarına göre en çok tercih edilen (başarı sıralaması taban puanlarına göre) altı devlet üniversitesi ile araştırmacıların olduğu üniversite olmak üzere toplam yedi üniversitede öğrenim gören 1008 ebelik öğrencisi evreni oluşturdu. Örneklem seçimine gidilmeyip araştırmaya katılmaya gönüllü tüm öğrenciler örnekleme dâhil edildi.

Kocaeli Üniversitesinden (140 öğrenci), Marmara Üniversitesinden (142 Öğrenci), Ankara Üniversitesinden (190 öğrenci), Ege Üniversitesinden (174 öğrenci), Eskişehir Osmangazi Üniversitesinden (120 öğrenci), Selçuk Üniversitesinden (120 öğrenci) ve Çukurova Üniversitesinden (122 öğrenci) toplam 929 öğrenci çalışmaya katıldı.

Veri Toplama Araçları: Veri toplama aracı olarak anket formu ve Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Anket Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taraması sonucunda hazırlanan formda; sosyo-demografik özellikleri sorgulayan (yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, öğrenim gördüğü üniversite, sınıfı, mesleği isteyerek seçme vb) beş soru, meslek tercihi ve emzirmeye ilişkin dersleri sorgulayan altı soru (ilgili derslerde emzirme konusunda bilgi alma durumları, emzirme ile ilgili ayrı bir ders alma gibi) yer almaktadır.

Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği: De La Mora ve ark (1999) tarafından geliştirilen IBBTÖ emzirmeye karşı kadınların tutumlarını değerlendirmek ve bebek besleme yönteminin seçimi yanı sıra emzirme süresini tahmin için tasarlanmıştır. Ölçek, 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişen 5’li Likert tipi ve 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki 9 madde anne sütüyle besleme konusunda olumlu ifadeler, 8 madde ise formül beslenme konusunda olumlu ifadeler içermektedir. Formül beslenme maddeleri ters (1=5, 2=4, 4=2 ve 5=1) olarak puanlandırılmaktadır. Toplam tutum puanı 17 ile (biberonla beslemede pozitif tutum gösteren) 85 puan (emzirmede pozitif tutumunu yansıtan) arasında değişmektedir. Ölçek ortalama 25-30 dakikalık süre içinde tamamlanmaktadır (De La Mora et al. 1999).

Verilerin Toplanması: Veriler ilgili üniversitelerin bölüm başkanlıkları ile yazışmalar

ve telefonla görüşmeler sonrası okullardan Ebelik 3.ve 4. Sınıf öğrencilerin mevcut sayıları alındı ve alınan sayılar kadar çalışma formları ve onam formları çoğaltıldı. Çalışma formları bölüm başkanlıklarına posta ile iletildi. Öğrenciler için en uygun zamanda (staj toplantıları ya da sınavlardan önceki ilk saate) ilgili bir öğretim elemanı rehberliğinde veriler toplandı. Dolduran tüm formlar Kocaeli Üniversitesine posta yolu ile gönderilerek veri toplama süreci tamamlandı.

Verilerin Değerlendirilmesi: Araştırma verilerinin SPSS 21.0 programı ile analizleri yapıldı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerden yüzde, ortalama, standart sapma, medyan kullanıldı. Ölçek puan ortalamaları ile kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında parametrik testlerden bağımsız gruplarda t testi, normal dağılıma uymayan verilerin analizinde Kruskal Wallis kullanıldı. Ölçeğin güvenilirlik analizinde Cronbach alfa katsayısı hesaplandı. Analizlerde %95 güven aralığı çalışılıp $p < 0.05$ olması istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü: Veri toplamaya başlamadan önce Kocaeli Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay (KOÜ GOKAEK 2019/06.30, Proje No: 2019/127) ve araştırmanın yapıldığı kurumlardan yazılı izinler alındı ve Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak çalışma yürütüldü.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Farklı bir tutum belirleme ölçeği Türkçe versiyonu bulunmadığından farklı ölçeklerle kıyaslamaya gidilmedi.

BULGULAR

Araştırmada değerlendirmeye alınan 929 ebelik öğrencisinin sosyo-demografik özelliklerine Tablo 1'de yer verildi. Katılımcıların yaş ortalaması 21.76 ± 1.41 (min=19, max=33) olarak belirlendi. Tamamına yakınının medeni durumunun 'bekâr' olduğu (%96.6) ve çocuk sahibi olmadığı (%99.1) saptandı. Araştırma grubunun yarısını ebelik 3. sınıf, diğer yarısı ise 4. Sınıf öğrencisi oluşturdu. Katılımcıların

%69.5'i ise (n=646) ebelik mesleğini isteyerek tercih ettiklerini bildirildi.

Katılımcıların emzirmeye ilişkin bilgilere ise, Tablo 2'de yer verildi. Gebelikle ilgili derslerinde emzirmeye ilişkin bilgi edinenlerin oranı %76.6 (n=712), doğum derslerinde %90 (n=836), emzirme ile ilgili ayrı bir derste emzirmeye ilişkin bilgi edinenlerin oranı ise %32.1 (n=298) olarak saptandı. Emzirme ile ilgili bir kursa katılan öğrencilerin oranı %15.2' idi. Katılımcıların emzirmeyle ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olma durumları incelendiğinde; %56.5'i (n=525) kendilerini yeterli; %40.1'i (n=373) kısmen yeterli; %3.3'ü (n=31) ise yetersiz olduğunu bildirdi. Halka açık alanlarda emziren kadınlar ile karşılaşanların oranı %63.0 (n=585) olarak belirlendi. Katılımcıların IBBTÖ puan ortalaması ise 68.16 ± 6.42 (min=19, max=80) olarak bulundu.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Özellikler	$\bar{X} \pm SS$	Min-Max
Yaş	21.76 ± 1.41	19-33
	n	%
Medeni durumu		
Evli	22	2.4
Bekâr	897	96.6
Çocuk sahibi olma durumu		
Evet	8	0.9
Hayır	921	99.1
Öğrenim Gördüğü Üniversite		
Selçuk Üniversitesi	166	17.9
Marmara Üniversitesi	91	9.8
Eskişehir Osmangazi Ü.	118	12.7
Ege Üniversitesi	146	15.7
Kocaeli Üniversitesi	120	12.9
Çukurova Üniversitesi	120	12.9
Ankara Üniversitesi	168	18.1
Sınıf		
3.sınıf	485	52.2
4. sınıf	444	47.8
Mesleği isteyerek seçme		
Evet	646	69.5
Hayır	283	30.5
Toplam	929	100.0

Tablo 2. Katılımcıların Emzirmeye İlişkin Bilgilerinin Dağılımı

	n	%
Gebelik ile ilgili derslerde emzirme konusunda bilgi alma		
Evet	712	76.6
Hayır	217	23.4
Doğum ile ilgili derslerde emzirme konusunda bilgi alma		
Evet	836	90.0
Hayır	93	10.0
Emzirme ile ilgili ayrı bir ders alma		
Evet	298	32.1
Hayır	631	67.9
Emzirme ile ilgili kursa katılma		
Evet	141	15.2
Hayır	788	84.8
Emzirmeyle ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olma		
Bu konuda yeterliyim	525	56.5
Bu konuda kısmen yeterliyim	373	40.1
Bu konuda yeterli değilim	31	3.3
Halka açık alanlarda emziren kadınla karşılaşma		
Evet	585	63.0
Hayır	344	37.0

Ölçeğin Türkçe formunun Cronbach alfa katsayısı 0.71 olarak hesaplandı. 1. madde silindiğinde ölçeğin güvenilirlik düzeyinde 0.05 yüksek bir değişim olduğundan maddenin çıkartılması uygun görüldü. Araştırmada 1.

madde çıkartılmadan önce Cronbach alfa katsayısı 0.66 iken madde çıkartıldıktan sonra 0.71 bulundu (Tablo 3). Böylelikle ölçeğin güvenilirlik düzeyine sahip olduğu belirlendi.

Tablo 3. Bebek Beslenme Tutum Ölçeğine Ait Güvenirlik Katsayıları (n=929)

Maddeler	Ort	SS	Madde-toplam puan korelasyonu	Madde silindiğinde cronbach alpha değeri
1. Anne sütünün besleyici faydaları bebeği anne sütünden kesinceye kadar sürer.*	2.43	1.486	0.159	0.716
2. Hazır mama ile beslenme emzirmekten daha pratiktir.*	4.56	0.922	0.440	0.645
3. Emzirme, anne ile bebek arasındaki bağlanmayı artırır.	4.91	0.453	0.460	0.648
4. Anne sütünde demir yetersizdir.*	3.87	1.207	0.334	0.667
5. Hazır mamalar ile beslenen bebekler anne sütü ile beslenen bebeklere göre daha kiloludur.	3.47	1.130	0.264	0.675
6. Anne ev dışında çalışmayı planlıyorsa mama ile beslenme en iyi seçimdir.*	4.42	0.846	0.507	0.636
7. Bebeğini mama ile besleyen anneler, anneliğin en büyük zevklerinden birini kaçırmazlar.	4.39	0.986	0.457	0.643
8. Anneler, lokanta gibi halka açık yerlerde emzirmemelidir.*	4.10	1.150	0.437	0.649
9. Anne sütü ile beslenen bebekler, mama ile beslenen bebeklerden daha sağlıklıdır.	4.66	0.805	0.538	0.633
10. Anne sütü ile beslenen bebekler formül mama ile beslenen bebeklerden daha kiloludur*	3.35	0.984	0.338	0.653
11. Eğer bir anne bebeğini anne sütü ile besliyorsa/emziriyorsa babalar kendilerini ihmal edilmiş hissederler.*	4.15	0.993	0.434	0.646
12. Anne sütü bebekler için ideal bir besindir.	4.84	0.598	0.609	0.631
13. Anne sütü, hazır mamadan daha kolay sindirilir.	4.76	0.693	0.562	0.632
14. Mama bebek için anne sütü kadar sağlıklıdır.*	4.37	0.878	0.561	0.628
15. Emzirme ile besleme mama ile beslemekten daha rahattır.	4.56	0.879	0.535	0.632
16. Anne sütü mamadan daha ucuzdur.	4.84	0.630	0.599	0.631
17. Ara sıra alkol alan anne bebeğini anne sütü ile beslememelidir.*	2.92	1.179	0.178	0.691
Toplam Puan	68.16	6.42		

*Ters puanlanmış maddeler

Katılımcıların Iowa Bebek Beslenme Tutum Ölçeği ile bazı değişkenler karşılaştırıldı (Tablo 4). Ölçek puan ortalaması ile öğrenim gördüğü sınıf, ebelik bölümünü isteyerek seçme, gebelikle ilgili derslerde emzirme konusunda

bilgi alma, doğum ile ilgili derslerde emzirme konusunda bilgi alma, emzirme ile ilgili ders alma, emzirme kursuna katılma değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadı ($p>0.05$).

Tablo 4. Katılımcıların Bebek Beslenme Tutum Ölçek Puanları İle Bazı Değişkenlerin Karşılaştırılması

	n	Ortalama $\pm$ SD	Test ve Anlamlılık
Öğrenim gördüğü sınıf			
3.sınıf	485	68.16 $\pm$ 6.31	*t=.87
4.sınıf	443	68.55 $\pm$ 6.55	p=.024
Ebelik bölümünü isteyerek seçme			
Evet	646	68.34 $\pm$ 6.43	*t=.69
Hayır	283	67.76 $\pm$ 6.39	p=.150
Gebelikle ilgili derslerde emzirme konusunda bilgi alma			
Evet	712	68.34 $\pm$ 6.26	*t=.36
Hayır	217	67.58 $\pm$ 6.91	p=.819
Doğum ile ilgili derslerde emzirme konusunda bilgi alma			
Evet	836	68.27 $\pm$ 6.37	*t=.30
Hayır	193	67.17 $\pm$ 6.86	p= 1.04
Emzirme ile ilgili ders alma			
Evet	298	67.77 $\pm$ 7.42	*t=.14
Hayır	631	68.34 $\pm$ 5.89	p=.400
Emzirme kursuna katılma			
Evet	141	68.56 $\pm$ 7.49	*t=.07
Hayır	788	68.09 $\pm$ 6.21	p=.328

*Bağımsız gruplarda t testi

Katılımcıların emzirmeye ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olma konusunda kendile-

rini değerlendirmeleri ile ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadı (Tablo 5) ($p>0.05$).

Tablo 5. Emzirme ile İlgili Yeterli Bilgi ve Beceri Konusunda Kendini Değerlendirme ile Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	n	Ortalama $\pm$ SD	Test ve Anlamlılık
Emzirme ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olma			
Yeterliyim	525	46.049 $\pm$ 5.47	p=0.21
Kısmen yeterliyim	373	45.600 $\pm$ 5.36	*KW=3.09
Yeterli değilim	30	46.290 $\pm$ 2.97	

*Kruskal Wallis

TARTIŞMA

Her kadının mahremiyetine saygı göstererek emzirme kararını mümkün olan en iyi koşullarda vermesini sağlamak, emzirme uygulaması ve yararları hakkında açık ve objektif bilgi vermek sağlık profesyonellerinin sorumluluğundadır. Emzirmenin desteklenmesi için, ebe öğrencilerin bebek beslenmesine yönelik tutum ve inançlarının belirlediğimiz çalışmamızda, katılımcıların IBBTÖ puan

ortalaması 68.16 $\pm$ 6.42 (min=19, max=80) bulunmuş ve genel olarak ebe öğrencilerin tutumlarının orta düzeyde, ölçeğin Cronbach alfa katsayısının ise 0.71 olduğu belirlendi. Ayrıca 3. sınıf ebelik öğrencilerin puan ortalamalarının 68.16 $\pm$ 6.31 ve 4. sınıf ebelik öğrencilerinin puanı ise, 68.55 $\pm$ 6.55 olarak hesaplandı.

Türkiye’de Sakarya ilinde lohusalar üzerinde yapılan çalışmada, IBBT ölçeği 12 madde üzerinden değerlendirilmiş, toplam ortalama ölçek puanının 48.11 $\pm$ 6.57 ve Cronbach

alfa değerinin ise 0.67 olduğu bulunmuştur (Topal et al. 2017). Ekşioğlu ve arkadaşları tarafından 2015 yılında anneler üzerinde ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği yapılan çalışmada ise, IBBT ölçeğinin maddelerinin puan ortalamasının 66.70 puan, Cronbach alfa değerinin ise 0.71 olarak hesaplanmış ve ölçeğin Türk kültürüne uygun ve güvenilir olduğu belirlenmiştir (Ekşioğlu ve ark. 2017).

Literatürde aynı ölçek anneler üzerinde olduğu gibi lisans öğrencileri, sağlık çalışanları ve babalar gibi diğer gruplar üzerinde de yapıldığı görülmektedir (Amin et al. 2014; Al Furaikh and Ganapathy 2018; Hamid and Yahya 2018). Örneğin, Jefferson (2014) tarafından yapılan araştırmada, 348 üniversite öğrencisi çalışma grubuna alınmış ve ölçekten alınan ortalama emzirme tutumu puanı 57 ± 6.99 ve ölçeğin Cronbach alfa değeri ise 0.67 olarak bulunmuştur (Jefferson 2014).

Zakarija-Grković ve Burmaz'ın 2010 yılında yaptıkları çalışma Hırvatistan'daki sağlık profesyonellerine UNICEF / WHO'unun 20 saatlik emzirme eğitimi kursu eğitimi verilmiş ve eğitim öncesi ve sonrası IBBTÖ ile sağlık profesyonellerinin tutumları değerlendirilmiştir. Eğitim sonrası grupta pozitif tutum davranışları oranının %65'den %79'a yükseldiği ($p < 0.001$) belirlenmiştir (Zakarija-Grković and Burmaz 2010).

Mısır'da 2011 lisans hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, emzirme tutumu puanı ise 5 üzerinden değerlendirilmiş ve ortalama puanların ise orta düzeyde (3.13 ± 0.64) olduğu belirtilmiştir (Ahmed and El Guindy 2011). Vandewark'ın (2014) hemşirelik öğrencilerinin klinik eğitimin başı ve sonunda emzirme bilgi ve tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı çalışmasında ölçek ortalaması 5 puan üzerinden değerlendirilmiş, ikinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin IBBTÖ ortalama puanı 2.61 ± 0.45 , son sınıf hemşirelik öğrencilerin IBBTÖ ortalama puanı ise 2.72 ± 0.41 olarak hesaplanmıştır (Vandewark 2014).

Bu çalışmada da ebe öğrencilerin literatüre benzer şekilde orta düzeyde ve annelerden yüksek olduğu ve sınıflar arasında puan farkının ise çok az olduğu görülmektedir (Tablo 1). Bu farkın özellikle ebelik eğitimi 3.sınıfta emzirme ile ilgili teorik ve uygulamalı derslerin daha fazla olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ebelik eğitimi 4. sınıfta görüldüğü gibi puanlar biraz düşmektedir. Bu nedenle ebelik eğitiminde son sınıflarda da

emzirmeye yönelik teorik ve pratik uygulamaların artırılması gerekmektedir.

Çalışmamızda ölçekte birinci madde çıkartılmış ve Cronbach alfa değeri 0.66'dan 0.71'e yükselmiştir. IBBT ölçeğine göre öğrenciler en fazla emzirmenin bağlanmayı arttırdığını, bebek için ideal besinin anne sütü olduğunu, anne sütünün mamadan ucuz olduğunu ve anne sütü ile beslenen bebeklerin mama ile beslenen bebeklere göre daha sağlıklı olduğunu yüksek puan alarak vurgulamaktadır. Ancak, "anne sütünün besleyici faydaları bebeği anne sütünden kesinceye kadar sürer" (Madde 1), "anne sütünde demir yetersizdir" (Madde 4), "anne sütü ile beslenen bebekler formül mama ile beslenen bebeklerden daha kiloludur" (Madde 10) ve "ara sıra alkol alan anne bebeğini beslememelidir (Madde 17) gibi maddelerde öğrencilerin puan ortalamalarının düşük olduğu ve öğrencilerin bu maddelerle ilgili kararsız ve yeterince bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Charafeddine ve arkadaşlarının (2016) Lübnan'da yaptıkları çalışmada, IBBT ölçeği madde 8 (anneler, lokanta gibi halka açık yerlerde emzirmemelidir) ve madde 17'nin ortalama puanları düşük bulunmuştur (Charafeddine et al. 2016). Topal ve arkadaşlarının 2017 yılında aynı ölçeği kullanarak lohusalar ile yaptıkları çalışmada ise, beş madde (Madde 1,5,8,10,17) çıkarılmış ve ölçek 12 madde üzerinden değerlendirilmiştir (Topal et al. 2017). Ekşioğlu ve arkadaşların da (2016) anneler ile yaptıkları çalışmada madde 1'in anlaşılmadığını, madde çıkarıldığında Cronbach alfa değeri üzerinde önemli bir değişiklik yaratmaması nedeniyle ölçekten çıkarılmadığı ifade edilmiştir (Ekşioğlu ve ark. 2015). Bizim çalışmamızda da öğrenciler tarafından madde 1'in anlaşılma güçlük çekildiği belirlenmiş, bu madde ölçekten çıkartılmadan önce ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.66 iken, madde çıkartıldıktan sonra ise, 0.71 olarak hesaplanmıştır. Böylelikle madde 1 çıkartılarak kullanıldığında ölçeğin ebelik öğrencileri üzerinde geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiştir (Ekşioğlu ve ark. 2015).

Scot ve arkadaşlarının Avrupa'da dört ülkedeki annelerin dâhil edildiği araştırmada, kadınların çoğunluğunun madde 8'e katıldığı ve emzirmeye karşı olumsuz bir tutumun emzirme süresini etkilediği belirlenmiştir. Aynı çalışmada algılanan sosyal normların emzirme sonuçları, emzirme bilgisi ve kadınların tutumlarından daha etkili olduğu vurgulanmıştır (Scott et al. 2015). Çalışmamıza katılan ebe öğrencilerin ise madde

8 ifadesine katılmayarak, açık alanlarda da kadınlarının emzirme haklarının olduğunu savundukları görülmüştür. Bu durum, sağlık profesyonellerinin sosyal normlardan daha uzak olduğunu ve anne ve bebek haklarını daha fazla savunduklarını göstermektedir.

Yakın zamana kadar steril olduğu düşünülen anne sütünün aslında içinde bakterileri de barındırdığı 17. yüzyıldan bu yana bilinen bir gerçektir. Son yıllarda anne sütünün Bifido bakteri başta olmak üzere birçok mikrobiyom içerdiği anlaşılmıştır (Güney ve Çınar 2017). Çalışmamızda ise, ebelik öğrencilerinin bebek sağlığı açısından anne sütünün besleyici yararlarını sadece anne sütünden kesinceye kadar sürdürdüğünü ifade etmiş, anne sütü mikrobiyota ilişkisi ile ilgili yorum yapamadıkları anlaşılmıştır. Bu nedenle emzirmenin bebek, anne ve toplum sağlığı açısından güncel faydaları da yapılan eğitimlerde sıkça vurgulanmalı, sağlık profesyonelleri ve öğrencilerin bilgi ve tutumları artırılmalıdır.

Yapılan çalışmalar sonucu annenin sütünde yeterince demirin olmadığı, ancak anne sütü içindeki demirin %50'sinin, inek sütündeki demirin ise %5-10'unun emildiği bilinmektedir. Anne sütündeki demir emilimi inek sütünden daha iyi olduğu için anne sütü bebeği ilk dört ayda demir eksikliğinden korumaktadır (Topal et al. 2017). IBBT ölçeğinde, çalışmamıza katılan öğrencilerin çoğunluğu "anne sütünde demir yetersizdir" ifadesiyle hemfikirdir. Buna göre ebe öğrenciler tarafından, anne sütündeki demir emilim seviyesinin ve bebek için daha faydalı olduğu bilmemektedir. Bu nedenle sağlık profesyoneline annelere verilen danışmanlık eğitiminde bu konulara ayrıca vurgu yapılması önemlidir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket sorularında, emzirme ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olma konusunda öğrencilerin kendilerini değerlendirmesine bakıldığında, öğrencilerin %56.5'inin (n=525) emzirme bilgi ve beceri konusunda yeterli olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 2). Yapılan çalışmalar, sağlık profesyonellerinin emzirme konusunda olumlu tutumlarının annelerin emzirme başarısını arttıracaklarını, emzirmeye erken başlanacağını, emzirme süresinin artacağını ve anne memnuniyetini etkileyeceğini bildirmektedir (Barnes et al. 2010; Chen et al. 2013).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; lisans eğitimlerinde emzirme ile ilgili içerikler DSÖ, AAP

(American Academy of Pediatrics) ve pek çok uluslararası/ ulusal kuruluşların rehber, öneri ve araştırmalara göre güncellenmeli ve özellikle ülkemize özgü sağlık profesyonelleri için de ölçekler geliştirilmelidir. Ayrıca emzirme ile ilgili geliştirilecek adımlarda, öğrencilerin lisans eğitimlerinde bilgi ve tutumları geliştirici farklı eğitim materyalleri hazırlanmalı ve öğrencilerin bilgileri sürekli güncellenmelidir.

Literatürde, sağlık çalışanlarının emzirmeye yönelik tutumu ve bilgileri araştırılmış olmasına rağmen, ülkemizde bu konuya yönelik çalışmalar çok kısıtlıdır. Tanımlanan araştırmaların çoğunun amacı, anneleri emzirmelerinde desteklemektir. Ayrıca ülkemizde ebe öğrenci ve ebelerin bilgilerini geliştirmek için eğitim sağlayacak az sayıda program veya fırsat bulunmaktadır. Etkileşimli eğitim sağlayan araştırmaların emzirme sonuçları üzerinde daha büyük bir etkisi olduğu görülmektedir. Ayrıca sağlık profesyonelleri ve özellikle ebe öğrencilerin programlar, kampanyalar, eğitimler yolu ile bebek besleme tutumlarının zayıf olduğu ilgili konuları özellikle hedefleyen politikalara ve bu müdahalelerin belirlenmesinde bu çalışmanın aracılık edeceği düşünülmektedir.

Ebe öğrencilerin bebek beslenmesine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu ve IBBT ölçeğinin de öğrenciler içinde geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Ayrıca Türkiye'de de ebe öğrenciler dışında sağlık profesyonellerinin emzirme tutumlarının belirlenmesi ve konu ile ilgili ölçeklerin geliştirilmesi ve adı geçen ölçekle karşılaştırılma yapılması önerilmektedir.

TEŞEKKÜR

Çalışmamıza katılan tüm ebelik öğrencilerine, çalışma iznini veren üniversitelere, ölçeği geliştiren ve kullanım iznini veren Dr. De La Mora ve ekibine ve Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini değerlendiren Ekşioğlu ve arkadaşlarına teşekkür ediyoruz.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarların herhangi bir çıkara dayalı ilişkisi yoktur.

YAZAR KATKILARI

AE: Fikir, AE: Tasarım, AE: Denetleme, AE ve SÖ: Kaynakların toplanması ve/veya işlemesi, RÖ ve SÖ: Analiz ve/veya yorum, AE, RÖ ve SÖ: Literatür taraması, AE, RÖ ve SÖ: Yazıyı yazan, AE: Eleştirel inceleme.

KAYNAKLAR

- Ahmed A, SR El Guindy.** Breastfeeding Knowledge and Attitudes among Egyptian Baccalaureate Students. *International Nursing Review* 2011;58(3):372-8. doi: 10.1111/j.1466-7657.2011.00885.x.
- Al Furaikh SS, Ganapathy T.** First Time Expectant Fathers' Perspectives on Breastfeeding. *Malaysian Journal of Medical Research* 2018;2(2):80–87. doi: 10.31674/mjmr.2018.v02i02.012.
- American Academy of Pediatrics.** Breastfeeding and the Use of Human Milk. *Pediatrics* 2012;129(3):e827-41. doi: <https://doi.org/10.1542/peds.2011-3552>.
- AminTTet al.** Breastfeeding Attitudes and Knowledge among Future Female Physicians and Teachers in Saudi Arabia. *Health Science Journal* 2014;8(1):102–15.
- Barnes et al.** Evaluation of a Practice-Development Initiative to Improve Breastfeeding Rates. *Journal of Perinatal Education* 2010;19(4):17–23. doi:10.1624/105812410X530893.
- Becker et al.** Methods of Milk Expression for Lactating Women. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2016;9:1465-1858. doi: 10.1002/14651858.CD006170.pub3.
- Centers for Disease Control and Prevention.** Breastfeeding Among U.S. Children Born 2009–2016, 2020. CDC National Immunization Survey. https://www.cdc.gov/breastfeeding/data/nis_data/resul ts.html. Erişim Tarihi: 10.02.2020.
- Charafeddine et al.** Validation of the Arabic Version of the Iowa Infant Feeding Attitude Scale among Lebanese Women. *Journal of Human Lactation* 2016;32(2):309–14. doi: 10.1177/0890334415586192.
- Chen S et al.** Attitudes Towards Breastfeeding – the Iowa Infant Feeding Attitude Scale in Chinese Mothers Living in China and Australia. *Asia Pac J Clin Nutr* 2013;22(2):266–69. doi: 10.6133/apjcn.2013.22.2.09.
- De La Mora A, et al.** The Iowa Infant Feeding Attitude Scale: Analysis of Reliability and Validity. *Journal of Applied Social Psychology* 1999;29(11):2362–80. doi: 10.1111/j.1559-1816.1999.tb00115.x.
- Ekşioğlu A ve ark.** Annelerin Süt Bankası Hakkındaki Görüşleri: İzmir Örneği. *Türk Ped Arş* 2015;50(2):83–89. doi: 10.5152/tpa.2015.2406.
- Ekşioğlu A ve ark.** Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeğinin (Iowa) Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Journal of Education and Research in Nursing* 2017;13(3):209–15. doi: 10.5222/HEAD.2016.209.
- EUÇEP.** Mezuniyet Öncesi Ebelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı. Yüksek Öğretim Kurumu 2016. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/ebelik.pdf Erişim Tarihi: 18.02.2020.
- Gangwal M et al.** Knowledge, Attitude and Practices Regarding Breastfeeding and Infant Milk Substitutes among Mothers of Upper Middle-Class Society in a Baby Friendly Hospital Initiative Accredited Hospital of New Delhi, India. *International Journal of Contemporary Pediatrics* 2019;7(1):173–79. doi: 10.18203/2349-3291.ijcp20195749.
- Global Breastfeeding Collective.** Global Breastfeeding Scorecard-Increasing commitment to breastfeeding through funding and improved policies and programmes. 2019 <https://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/global-bf-scorecard-2019/en/>. Erişim Tarihi 19.03.2020.
- Güney R, Çınar R.** Anne Sütü ve Mikrobiyota Gelişimi. *J Biotechnol and Strategic Health Res* 2017;1(Special issue):17–24.
- Hamid SBA, Nabilah Y.** Knowledge, Attitude, Prior Exposure and Intention to Breastfeed among Undergraduate University Students. *Journal of Clinical and Health Science* 2018;3(2):26–35. doi: 10.24191/jchs.v3i2.7083.
- Harding JE et al.** Advances in Nutrition of the Newborn Infant. *The Lancet* 2017;389(10079):1660–68. doi: 10.1016/S0140-6736(17)30552-4.
- Jefferson UT.** Infant Feeding Attitudes and Breastfeeding Intentions of Black College Students. *Western Journal of Nursing Research* 2014;36(10):1338–56. doi: <https://doi.org/10.1177/0193945913514638>.
- Karaçam Z, Sağlık M.** Breastfeeding Problems and Interventions Performed on Problems: Systematic Review Based on Studies Made in Turkey. *Türk Pediatri Arşivi* 2018;53(3):134-48.
- McFadden A et al.** Support for Healthy Breastfeeding Mothers with Healthy Term Babies (Review). *The Cochrane Database of Systematic Reviews* 2017;2(2):1-211. doi: 10.1002/14651858.CD001141.pub5.
- McIntyre H, Fraser D.** Baby Friendly Initiative University Education Standards Create Positive Changes in Midwifery Students' Reported Knowledge, Three-Year Case Study. *MIDIRS Midwifery Digest* 2018;28(2):219–26.
- Özilice Ö, Günay T.** Emzirme ve Sürdürülebilir Kalkınma.. İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi 2018;8(1):1–7. doi:10.5222/buchd.2018.001.
- PAHO, WHO.** Beyond Survival: Integrated Delivery Care Practices for Long-Term Maternal and Infant Nutrition, Health and Development. 2. ed. Washington. 2013.
- Rollins NC et al.** Why Invest, and What It Will Take to Improve Breastfeeding Practices?. *The Lancet* 2016;387(10017):491–504. doi: 10.1016/S0140-6736(15)01044-2.
- T.C. Sağlık Bakanlığı.** Emzirme Danışmanlığı El Kitabı. Ankara: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çocuk ve Ergen Sağlığı Dairesi 2015.
- T.C.Sağlık Bakanlığı.** Hastaneler İçin Başarılı Emzirmede 11 Öneri

2017<https://acipayamdh.saglik.gov.tr/TR,51751/emzir-mede-11-adim.html> Erişim Tarihi 19.02.2020.

Scott JA et al. A Comparison of Maternal Attitudes to Breastfeeding in Public and the Association with Breastfeeding Duration in Four European Countries: Results of a Cohort Study. *BIRTH* 2015;42(1):78–85.doi: 10.1111/birt.12138.

TNSA 2018-Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, TC Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, 2019 http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNSA2018_ana_Rapor.pdf. Erişim Tarihi: 18.02.2020.

Topal Set al. The Determination of Infant Feeding Attitudes among Turkish Mothers Using the Iowa Infant Feeding Attitude Scale. *Journal of the Pakistan Medical Association* 2017;67(10):1567–73.

Toscano M et al. Role of the Human Breast Milk-Associated Microbiota on the Newborns' Immune System: A Mini Review. *Frontiers in Microbiology* 2017;25(8):1–5. doi: 10.3389/fmicb.2017.02100

UNICEF, WHO. Global Breastfeeding Scorecard, 2017 Tracking Progress for Breastfeeding Policies and Programmes. Global Breastfeeding Scorecard. <https://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/global-bf-scorecard-2017/en/>. Erişim Tarihi 21.02.2020.

UNICEF, WHO. Protecting, Promoting and Supporting Breastfeeding in Facilities Providing Maternity and Newborn Services: The Revised Baby-Friendly Hospital Initiative 2018. <https://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/bfhi-implementation/en/>. Erişim Tarihi 23.02.2020.

Vandewark AC. Breastfeeding Attitudes and

Knowledge in Bachelor of Science in Nursing Candidates. *The Journal of Perinatal Education* 2014;23(3):135–41.doi: 10.1891/1058-1243.23.3.135.

Victora CG et al. Breastfeeding in the 21st Century: Epidemiology, Mechanisms, and Lifelong Effect. *The Lancet* 2016;387(10017):475–90. doi: 10.1016/S0140-6736(15)01024-7.

WHO. Global Strategy for Infant and Young Child Feeding 2003. <https://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/9241562218/en/>. Erişim Tarihi 19.03.2020.

WHO. Implementation guidance: protecting, promoting and supporting breastfeeding in facilities providing maternity and newborn services – the revised Baby-friendly Hospital Initiative. In Geneva: World Health Organization 2018. <https://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/bfhi-implementation/en/>. Erişim Tarihi: 20.02.2020.

WHO, UNICEF. The Extension of the 2025 Maternal, Infant and Young Child Nutrition Targets to 2030,2019 <https://www.who.int/nutrition/global-target-2025/discussion-paper-extension-targets-2030.pdf?ua=1>. Erişim Tarihi 19.04.2020.

Yang SF et al. Validation of the Chinese Version of the Australian Breastfeeding Attitude Questionnaire. *Journal of Human Lactation* 2018;34(4):674–81. doi: 10.1177/0890334418761567.

Zakarija-Grković I,Burmaz T. Effectiveness of the UNICEF/WHO 20-Hour Course in Improving Health Professionals' Knowledge, Practices, and Attitudes to Breastfeeding: Before/after Study of 5 Maternity Facilities in Croatia. *Croatian Medical Journal* 2010;51(5):396–405.doi: 10.3325/cmj.2010.51.396

EXTENDED ABSTRACT

Breastfeeding is the most beautiful and special part of the relationship between the mother and a newborn, and proper nutrition in the initial years of the newborn's life is very important for healthy growth and development. Therefore, the World Health Organization (WHO 2003) and the United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF) recommend initiation of breastfeeding within the immediately after the birth; exclusive breastfeeding for the first six months without any additional foods; and continued breastfeeding for two years or more for all babies .

Although breastfeeding is common in Turkey in general, feeding babies with only breast milk for the first six months rates is seen as 41% in the report issued by Turkish Demographic and Health Survey (TNSA)-2018. The rate of breastfeeding in the first hour after birth is 71.3%, and the rate of breastfeeding on the first day is 85.6%.

Together with all health care professionals, especially midwives and midwifery students need a strong educational foundation for evidence-based breastfeeding counseling to provide adequate support to women who are breastfeeding. In addition, there are studies in the literature emphasizing positive effects of students towards maintaining an effective breastfeeding behavior and self-efficacy of mothers.

In our country, the validity and reliability of the "*Iowa Infant Feeding Attitude Scale-IIFAS*" has been confirmed with puerperant women, but there isn't any appropriate assessment tool to evaluate the knowledge and attitudes of midwifery and nursing students regarding breastfeeding. For this reason, it is extremely important to determine the infant nutrition attitudes of midwifery students with the mentioned scale. It is thought that this study will contribute positively to the planning of the educational curriculum prepared for midwifery students and health care professionals and the increase of breastfeeding rates in our country.

In our study, it was aimed to determine the attitudes of midwifery students at 3rd and 4th grade towards infant nutrition. The descriptive study was conducted between April 30 and July 30, 2019. The research population consisted of a total of 1008 midwifery students in the third and fourth grade studying at 7 different state universities. All students who volunteered to participate in the study without performing any selection, were included in the sampling.

A questionnaire is prepared by the researchers, and the Iowa Infant Feeding Attitude Scale was used as data collection tools. IIFASscale, which is developed by De La Mora and Russell (1999) to evaluate women's attitudes towards breastfeeding and to predict breastfeeding time as well as the choice of infant feeding method. The scale is a 5-point Likert type and consists of 17 items. The total attitude score ranges from 17 (showing a positive attitude in bottle feeding) to 85 points (reflecting its positive attitude in breastfeeding). Research data were analyzed with SPSS 21.0 program. Percentage, mean, standard deviation, median, t test in independent groups and Kruskal Wallis were used in the analysis of the data. In the analyzes, confidence interval is accepted as 95%, and significance value is accepted as $p < 0.05$. Before starting data collection, ethical approval (KOÜ GOKAEK 2019/06.30, Project No: 2019/127) and written permissions from the institutions where the research was conducted were obtained and the study was carried out in accordance with the Helsinki Declaration Principles.

929 midwifery students participated in the research. The average age of the participants is determined as 21.76 ± 1.41 (min=19, max=33). It was seen that half of the research group consisted of students who were in 3rd grade and the other half in 4th grade. 56.5% (n=525) of the participants evaluated that they have sufficient knowledge and skills related to breastfeeding; 40.1% (n=373) evaluated partially sufficient; 3.3% (n=31) evaluated as insufficient. The proportion of those who faced breastfeeding in public areas was determined as 63.0% (n=585). The average IIFASscore of the participants was determined as 68.16 ± 6.42 (min=19, max=80).

In our study, the Cronbach alpha coefficient of the Turkish form of the scale was calculated as 0.71. When item 1 was deleted, it was seen the reliability level of the scale was 0.05 higher, thus it was deemed appropriate to remove the item. In the study, before the first item was removed, the Cronbach alpha coefficient was 0.66, while after the item was removed it was found as 0.71. Thus, the scale's reliability level was determined sufficient. No statistical significance was determined between the variables of the class, where the student was educated, choosing the midwifery department voluntarily, obtaining information about breastfeeding in related courses, and participating in the course with the scale average of the point ($p < 0.05$). As a result; Breastfeeding curriculum in undergraduate education should be updated according to WHO, AAP (*American Academy of*

Pediatrics) and guides, recommendations and researches of many international/national institutions, and scales should be developed specific to our country especially for health care professionals. In addition, in the stages to be developed regarding breastfeeding, different educational materials that develop knowledge and attitudes of undergraduate students should be prepared, and students' information should be continuously updated.

In our study, it can be said that the attitudes of midwives towards infant nutrition are in intermediate level, and the IIFAS scale is valid and reliable among these students. In addition, it is also recommended to determine breastfeeding attitudes of health care professionals except midwifery students in Turkey, and to develop related scales, and to perform comparison with the mentioned scale.